

**МЕЖРЕГИОНАЛЬНАЯ ОЛИМПИАДА ШКОЛЬНИКОВ «ЮНИОР»
ПО ТАТАРСКОМУ ЯЗЫКУ
ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЙ ЭТАП
2022-2023 учебный год
8 КЛАСС**

Критерии оценивания

Таблица ответов

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	X										
2											
3		X	X	X		X			X	X	X
4					X		X	X			
<i>задания по 4 балла</i>											

1. *Яшьнәү* сүзендә: (4 балл)

1) 6 хәрәф, 6 аваз

2) 6 хәрәф, 5 аваз

3) 5 хәрәф, 6 аваз

4) 6 хәрәф, 7 аваз

2. Кайсы рәттәге сүзләрнең барысында да басым икенче ижеккә төшә? (4 балл)

1) ничек, кайдан, кайчан

2) тыңлагыз, укысын, сөйлиләр

3) карыйлар, сөйлибез, тыңлама

4) кайбер, кемнәр, әлбәттә

3. Кайсы рәттәге сүзләрнең барысында да нокталар урынына ү хәрәфе языла? (4 балл)

1) ...йчан, ...сенте, ...тырыш

2) к...лланма, хисапла..., ...ртак

3) ...кенеч, б...лэк, яш...смер

4) яг...лык, т...гры, с...саклагыч

4. Жилкуар, үзкыйммәт, милләтара сүзләре сүз ясалышының кайсы ысулы буенча ясалганнар? (4 балл)

1) сүзгә кушымчалар өстәү юлы белән

2) сүзгә яңа мәгънә өстәү блы белән

3) сүзләрне кушу юлы белән

4) сүзләрне кыскарту юлы белән

5. Кайсы сыйфатта артыклык дәрәжәсе кисәкчә ярдәмендә ясалган? (4 балл)

1) кып-кызыл

2) жете кызыл

3) ямь-яшел

4) алдагы өч вариантта да

6. “Сизенәм: егетләрнең урнашырга исәпләре юк түгел.” (Ф.Хәсни) жәмләсендә аергыч: (4 балл)

- 1) егетләрнең сүзе
- 2) урнашырга сүзе
- 3) икесе дә**
- 4) берсе дә түгел

7. Кайсы жәмләдә кереш сүзне аера торган өтерләр бар? (4 балл)

- 1) Кибеттә кызыл, яшел, зәңгәр төсле күлмәкләр бар.
- 2) Без, сигезенче сыйныф укучылары, бүген әдәбият дәресендә булдык.
- 3) Кичә ул миңа әйтте: “Иртәгә без китапханәгә барабыз”.
- 4) Мин, әлбәттә, яхшы укырга теләм.**

8. Жәмләдә нинди лексик берәмлекләр кулланылган: “Лотфулла абый верховой, рабочий, вахта, подвахта дигән сүзләрне ишетеп торды.” (Л.Ахунов) (4 балл)

- 1) һөнәрчелек лексикасына караган сүзләр
- 2) диалектизмнар
- 3) тарихи сүзләр
- 4) күчерелмә мәгънәдәге сүзләр**

9. Дәрес булмаган җавапны табыгыз. Легенда төрләре: (4 балл)

- 1) көнкүреш
- 2) зоогоник
- 3) сәяси**
- 4) этногоник

10. Татар сәхнәсендә юмор-сатира юнәлешен, көлке чараларын үстерүгә зур өлеш керткән драматург – (4 балл)

- 1) Габдулла Тукай
- 2) Кәрим Тинчурин
- 3) Галиәсгәр Камал**
- 4) Мирсәй Әмир

11. “Кыңгыраулы яшел гармун” әсәрендә яктыртылган проблема: (4 балл)

- 1) Хайваннарга карата миһербанлылык
- 2) Хаксызга рәнҗетелгән кешеләр язмышы
- 3) Бөек Ватан сугышы елларында татар сугышчыларының батырлыгы**
- 4) Әти-әнигә хөрмәтләнү

12. Әсәрләрнең авторларын языгыз. (8 балл)

- “Буранда” Шариф Камал
“Без – кырык беренче ел балалары” Мөһәммәт Мәһдиев
“Сүнгән йолдызлар” Кәрим Тинчурин
“Пар ат” Габдулла Тукай

13. Әсәрләрнең жанрларын языгыз. (8 балл)

- “Буранда” повесть
“Без – кырык беренче ел балалары” повесть
“Сүнгән йолдызлар” драма
“Пар ат” шигырь

14. Бирелгән өзекне дәвам итегез, авторын, жанрын языгыз. (5 балл)

“Жиктереп пар ат, Казанга туп-туры киттем карап;
Чаптыра атларны кучер, суккалап та тарткалап.
Кич иде. Шатлык белән нурлар чәчеп ай ялтырый;
Искән әкрән жил белән яфрак, агачлар калтырый.”

Габдулла Тукайның “Пар ат” шигыре

15. Бу өзек кайсы әсәрдән алынган? Аның исемең, авторын, жанрын языгыз. (5 балл)

“Яшь бала елый иде...”

Тышта жил, буран дөнъяның астын өскә китерерлек булып кузгалган, лапас һәм моржаларда жил әллә нинди моңлы жырлар жырлана иде...

Ярты төн узган, эшле, эшсез йоклый, әмма бала һаман елый иде. Биш-ун минутка туктап тора, тагын башлый... Бишеге янында юатыр өчен газапланган анасы бигрәк тә, ирем һәм кунак тынычлап йоклый алмый торганнардыр, дип борчыла иде.”

Шәриф Камалның “Буранда” повесте

16. 15 биремдә бирелгән әсәрнең төп фикерен языгыз. Әсәрдә нинди тема яктырыла? (10 балл)

Буран кешене юлда адаштыра һәм кеше бәхетсезлеккә дучар була. Әсәрнең темасы - тормыш юлында адашкан ялгыз кешенең бәхетсезлеге, мескенлеге. Әсәр безне әниләрне беркайчан да авыр сүзләр әйтеп рәнжетмәскә, аларны хөрмәт итәргә, миһербанлы, шәфкатьле булырга өйрәтә.

17. “Ни өчен халкымның мәдәни традицияләрен сакларга кирәк?” дигән тема буенча 10 жөмләдән ким булмаган иңша языгыз. (20 балл)